

- Sørg for at lade hvert kort udgøre et nyt afsnit. På den måde giver du din tale nogle naturlige pauser.
- Hold ikke talerkortene for højt, så de dækker dig.
- Brug en tydelig skrift – fx kuglepen, ikke blyant.

Det kræver en vis teknik at kunne anvende talerkort diskret. Noget af det svære drejer sig om at skifte et kort, inden du er helt færdig med det. Dermed har du det næste kort parat, når du afslutter talen fra det foregående kort. Det er også svært at vente med at tale, til man igen kigger op fra et kort. Men det kan læres! Det er det gode, at øvelse virkelig nytter noget her. Selv garvede talere øver sig grundigt, for det bestemmer, hvor frigjort man kan være ved selve talens gennemførelse. Det er ofte frigjortheden, der giver taleren sin særlige udstråling. Og jo mindre rum man skal tale i, og jo færre tilhørere man skal tale til, des større behov er der for, at taleren er fri af manuskriptet.

Actio – at fremføre talen

I den femte og sidste arbejdsfase gælder det om fremføre din tale. Det er nu, du skal på! Alle tråde skal samles, og værket skal skydes af. Det indebærer blandt andet nervøsitet⁷⁰ samt krav om koncentration og sikkerhed, nærvær og troværdighed, engagement og et levende kropssprog, klarhed, variation og overbevisende fremførelse. Det er da ligetil, ikk'?

Selv en velskrevet og velforberedt tale er intet uden actio – fremførelsen. Du skal i et behersket omfang iscenesætte din fremførelse. Det er fx ikke sikkert, at taleropstillingen passer dig. Måske er dine bevægelsesmuligheder hæmmet af de afskærmninger, som borde, stole og eventuelle projektorer udgør. Måske skjuler de for meget af dig, og måske skal du gå for langt omkring for at blive ordentlig synlig. Måske ligger der ledninger i vejen, og måske er bordet foran dig fyldt med alt muligt andet end det, du skal bruge. I så fald: Tag dig tid til at lave om på det, der kan ændres.

Som taler er du på allerede før, du begynder at tale. Fra du rejser dig, begynder tilhørerne at danne sig et indtryk af dig. Og din gang op til scenen bemærkes også sammen med din måde at gøre dig klar på⁷¹. På samme måde er du også på lige efter, at talen er slut. Også måden, du forlader scenen på, bemærkes. Gå derfor roligt til og fra talerpladsen.

⁷⁰ Læs mere om talerernervøsitet på bogens hjemmeside (www.systeme.dk/mundtlighed).

⁷¹ Kender de dig i forvejen, betyder dette selvfølgelig ikke helt så meget.

"Det er foredraget, vil jeg hævde, d.v.s. den måde tingene afleveres på, der er det altafgørende i talekunsten. [...] Men er det ikke sådan, at intet er mere egnet til at behage vore øren og sikre et vellykket foredrag end netop afveksling, variation og forandring?"

Cicero, 55 f.Kr.

72 Torso = Kroppen uden arme, ben og hals/hoved. Lemmer = Arme og ben.

73 Kropssproget uddybes i kap. 5.

til det, der siges. En alvorsmaske til en morsom pointe giver dobbeltkommunikation, og det skal du altid undgå. Endelig er der dine bevægelser, selve kropssproget, som du udfører med din torso og dine lemmer⁷². De skal understrege det, du siger. Det forudsætter, at bevægelserne er under kontrol – *din* kontrol. Overdrivelser vil ødelægge dit udtryk – medmindre du har en retorisk pointe med dem. Men først som sidst skal dit kropssprog matche din personlighed. Det betyder, at du ikke må påtage dig et kropssprog, der egentlig ligger dig fjernt. Det vil hurtigt blive afsløret som kunstigt (påtaget) og derved utroværdigt og skabagtigt⁷³.

De fleste går til scenen med angsten for at fejle, for at falde helt igennem. Det er der ikke noget at sige til, for på scenen kan man ikke skjule noget; alle kiks udstilles. Men der er noget at gøre ved det: Flyt fokus fra de negative tanker til eksempelvis talens indhold. Usikkerheden skyldes

nemlig o
vil sige. I
nervøsité
– på scen
dig. De v
kes med
Det e
fremføre
mulighe

Råd

Start før
lersted.

Tal tyde
pauser.

Tag nogl
før, du s

"Hvis
talere
ophøj
sag, de
orden
at føre

nemlig ofte, at vi tænker mere over os selv i situationen end over det, vi vil sige. Det er naturligvis nemmere sagt end gjort, og det fjerner ikke din nervøsitet. Men du kan dæmpe den og derved blive mere frigjort og bedre – på scenen. Husk på, at tilhørerne som regel er velvilligt stemt over for dig. De vil gerne høre, hvad du har at sige. Og de vil gerne have, at du lykkes med din fremførelse.

Det er i actio, at det afgøres, hvorvidt du lykkes med din mundtlige fremførelse. Hvis du følger nedenstående tre råd og tre advarsler, øger du muligheden for, at din actio lykkes:

Råd	Advarsler
Start først, når du er nået til dit talersted.	Stop ikke ved fejl.
Tal tydeligt i et passende tempo. Brug pauser.	Undgå fx øh'er og smaskelyde.
Tag nogle dybe vejrtrækninger kort før, du skal 'på'.	Undgå indskudte historier og handlinger, der afleder fra fokus.

"Hvis man derfor ønsker at give en altomfattende og præcis definition af talerens begreb, er efter min mening en taler, som virkelig fortjener denne ophøjede betegnelse, den mand der kan behandle enhver forekommende sag, der kræver mundtlig fremstilling, med klog saglig indsigt, i en overskuelig orden, i skøn stil og med præcis hukommelse, og som samtidig er i stand til at føre den frem i en uadtil værdig form."

Cicero, 55 f.Kr.